

R VAN ONS ALLEMAAL SINDS 1892

Het lijkt zo vanzelfsprekend, dat het Rijksmuseum vier schilderijen van Johannes Vermeer kan tonen. Maar zo vanzelfsprekend is dat helemaal niet, want het oeuvre van de Delftse meester is klein en zijn werken zijn gewild. De eerste Vermeer in de collectie van het Rijksmuseum kwam er dankzij het optreden van de Vereniging Rembrandt.

Vermeer, die in de eerste helft van de 19de eeuw nog nauwelijks bekend was – in 1833 schaarde een gezaghebbende auteur hem zelfs onder de leerlingen en navolgers van Gabriel Metsu – kreeg zijn grote reputatie pas laat. Maar na zijn herontdekking aasde menig museum en verzamelaar op zijn werk, dus toen in maart 1892

zijn *Liefdesbrief* ter veiling kwam, vreesde men dat het schilderij naar het buitenland zou gaan. Met een toezegging van de Staat voor 15.000 gulden en een verwachte veilingprijs van misschien wel 30.000 of 40.000 gulden was dat ook bepaald niet denkbeeldig. Om te voorkomen dat het werk voor Nederland verloren zou gaan, kwam de Vereniging Rembrandt in actie. Zij benaderde de toenmalige eigenaar vóór de veiling met het verzoek het schilderij – en twee andere – te mogen kopen. Dat lukte dankzij de welwillende opstelling van de verkoper, en omdat de Vereniging ook een deel betaalde, kon het Rijksmuseum het in januari 1893 overnemen voor een bedrag dat ver onder de marktwaarde lag.

'Het was een ongelooflijk ambitieuze verwerving. Na de herintroductie van Vermeer was er een enorme vraag naar zijn werk, dus het was niet eenvoudig om een schilderij van hem te kopen,' beaamt conservator Pieter Roelofs. In de tijd dat *De liefdesbrief* werd aangekocht, waren er slechts drie werken van hem in Nederlandse musea te zien, waaronder het *Gezicht op Delft* en *Diana en haar nimfen* in het Mauritshuis. '*De liefdesbrief* gaf een heel ander inzicht in het werk van Vermeer dan de stukken die er al waren. Het schilderij werd een ankerpunt in de collectie, en heeft het beeld van Vermeer heel lang bepaald.'

In de decennia na de aankoop van *De liefdesbrief* werden nog drie Vermeers aan het Nederlands openbaar kunstbezit toegevoegd. Roelofs: 'Met die zeven werken kunnen we een mooi gedifferentieerd overzicht van het werk van Vermeer geven. Er is indertijd in de media wel discussie geweest over de prijzen voor *De liefdesbrief* en *Het melkmeisje*, maar bij stukken van dit kaliber zie je altijd dat het blijvende aanwinsten zijn voor ons allemaal, die van generatie op generatie worden doorgegeven. We verzamelen ook voor de toekomst: wat nu ingelegd wordt, is morgen onderdeel van het totale kunstpatrimonium. Het is heel mooi als je daar als museum aan mag bijdragen. En alles is relatief, zeker als je de prijzen voor kunst vergelijkt met de bedragen die er bijvoorbeeld in de sport omgaan.' ♦

De liefdesbrief

Johannes Vermeer
ca. 1669-70. Olieverf op doek,
44 x 38,5 cm
RIJKSMUSEUM, AMSTERDAM

In 1892 aangekocht met steun van
de Vereniging Rembrandt